

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД 41
25/к.з. 15/98
02.06.1998

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

София-1000, бул. "Княз Дондуков" 2А, тел. 84-81, телекс 23 255, факс 988-24-85

Изх. N 11-00-123/26.05..... 1998 г.

На външностна и с-а
Горел
2.02.98 (1.05

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

**от Министерството на образованието и науката
по конституционно дело No 15/1998 г.**

Уважаеми Господа Конституционни Съдии,

С оглед дадената ни възможност да представим писмено становище по конституционно дело No 15/1998 г., образувано по искане на група народни представители от 38-то Народно събрание за установяване на противоконституционността на разпоредбите на чл. 10, ал. 1 изр. 2, чл. 35, чл. 37, ал. 2, чл. 40 и чл. 44, ал. 4 и ал. 7 от ЗНП, изразяваме следното:

1. По чл. 10, ал. 1, изр. 2 от Закона за народната просвета

Законодателят, както в Закона за народната просвета, приет през 1991 г., така и в неговото изменение - ЗИДЗНП от 1998 г., не е предвидил правната възможност български или чуждестранни физически или юридически лица да откриват частни обслужващи звена - юридически лица, с акт на министър или на МС. Член 33а от ЗНП определя държавните и общинските обслужващи звена според характера и предназначението им. Подробната регламентация, в съответствие с §39 от ЗИДЗНП, ще бъде уредена с нов ПЗНП. Държавните и общинските звена, обслужващи системата на народната просвета са педагогически издания, печатни бази, ученически музеи, ученически школи, спортни школи, центрове за отдих и туризъм и др., т.е юридически лица, осъществяващи стопанска, обслужваща дейност и юридически лица със социално, нестопанско предназначение. Тази материя е уредена с други закони - Търговски закон, Закон за лицата и семейството и др., по силата на които граждани или организации могат да откриват, по съответния нормативно-

предвиден ред, частни юридически лица със стопанско, научно или социално предназначение.

Действително, съгласно чл.12, ал.2 от Конституцията, всички физически и юридически лица имат равно право да извършват стопанска дейност, каквато е дейността, свързана с информационни, програмни, рекламни, туристически, педагогически услуги, но не по ред предвиден в ЗНП и ППЗНП, с акт на министъра на образованието и науката или на МС, а като се регистрират като търговци по реда и при условията на Търговския закон.

Предвид изложените аргументи и с оглед на определените му функции и задачи, Министерството на образованието и науката, не би могло да определи при какви условия, по какъв ред и въз основа на какви документи да се откриват частни обслужващи звена, така както е предвидено за частните училища и детски градини в действащия ППЗНП / чл.14,ал.1/ и Наредба N 9 от 24 декември 1994 год., както и да упражнява качествен и ефективен контрол, в случай, че законодателят предвиди правната норма частни обслужващи звена да се откриват от МОН.

Следователно разпоредбата на чл.10, ал.2 от ЗНП е конституциосъобразна, а допускането на такава правна възможност частни обслужващи звена - юридически лица да бъдат откривани по реда на ЗНП, би довела и до колизия с други действащи законови норми.

2. По чл.35, чл.37,ал.2 и чл.40,ал.4 от ЗНП

Новата редакция на чл.35, във връзка с чл.37, ал.2 не противоречи на чл.6, ал.2 от Конституцията, тъй като подробното регламентиране на изискванията за заемане на длъжността "директор" на детска градина, училище и обслужващо звено е в съответствие с предмета на закона, определен с чл.1 и чл.2 - системата на народната просвета. Колкото до Инспекторатите по образование, то те са териториалните органи на министерството за управление и контрол на системата на народната просвета и законодателят е предвидил с чл.35, ал.3 от ЗНП да бъде издаден отделен нормативен акт- правилник на министъра на образованието и науката. Конституцията с чл.6, ал.2 не задължава законодателя да предвиди в един закон разпоредби, регламентиращи еднакви или подробни изисквания за работодател и за служител т.е. н-к на инспекторат и директор.

Що се отнася до разпоредбата на чл.40, ал.4 твърдението, че тя е непрецизна не е основание да се иска и обявява за противоконституционна. По силата на тази разпоредба, за да бъде назначен директор, пом. директор, учител, възпитател е необходимо да представи наред с другите документи и свидетелство за съдимост, издадено от съответния компетентен орган, от което да е видно, че лицето не е осъждано. В свидетелството за съдимост не се вписва осъждането за деяние, което е амнистирано или за което лицето е реабилитирано.

3. По чл. 44, ал. 4 от Закона за народната просвета

Разпоредбата на чл. 44, ал. 4 от ЗНП не противоречи на чл. 53, ал. 2 и 3 от Конституцията, тъй като визира дейности извън държавните образователни изисквания. С нея не се въвежда платено образование в държавните и общински училища, а е предвиден ред за заплащане на образователни и други услуги (примерно- такси за кандидатстване в езикови гимназии и техникуми; такси за легализиране на дипломи и документи за професионална квалификация, издадени от училища на други държави, такси за обучение на чуждестранни граждани в държавните и общински училища- §4, ал. 3 от Допълнителните разпоредби на ЗНП и др.), които ще се извършват от органи или служители от системата на народната просвета, но извън държавните образователни изисквания. Материята ще бъде подробно регламентирана с нормативен акт- ППЗНП, съгл. § 39 от ЗИДЗНП и административен акт- заповед, в съответствие с условията на чл. 44, ал. 4 от ЗНП. Става дума за избор, а не за задължение да се ползва вид услуга, срещу която се заплаща съответната такса, определена със заповед на министъра. Предоставеното от законодателя право, примерно, предпочитан вид училище, при кандидатстването в което се заплаща съответната такса, наред с осигуреното право да продължи образованието си в по-горна степен в друго училище - СОУ, гимназия, без конкурс и заплащане на такса при кандидатстване, не отменя и не накърнява правото на гражданите на безплатно образование, прокламирано в чл. 52, ал. 3 от Конституцията. Конкурсният изпит за училищата след завършен седми, осми клас и след завършено средно образование е въведен с оглед извършване на подбор поради ограничения брой места в тези училища и големия брой желаещи да постъпят в тях. Самото провеждане на конкурсен изпит е свързано със значителни финансови разходи- възнаеграждения за проверяващи, канцеларски материали, машинна обработка на информацията и др. разходи- дейност, която е извън държавните образователни изисквания, посочени в чл. 16 от ЗНП, поради което със заповед може да се определя такса за участие в конкурсен изпит, както е предвидил законодателят с тази разпоредба.

4. По чл. 44, ал. 7 от Закона за народната просвета

Разпоредбата на чл. 44, ал. 7 от ЗНП не нарушава видовете собственост по чл. 19, ал. 2 и не накърнява еднаквите правни условия за стопанска дейност на всички граждани и юридически лица и закрила на инвестициите, тъй като става дума не за вид собственост, а за право, предвидено за вид училище, детска градина или обслужващо звено и не за стопанска дейност, а за дейност свързана с безплатното образование и обучение в мрежата на държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена. Конституцията в чл. 53, ал. 3 предвижда безплатно образование, но само в държавните и в общинските училища.

Законодателят е преценил, че държавата, обезпечавайки безплатното образование в тези училища / с оглед на това, че образованието е дейност с особено важен обществен интерес и трябва да е достъпно за всички граждани, независимо от социалните различия /не следва да събира от тази субсидирана дейност данъци, такси и мита. Докато образованието и възпитанието в частните училища и детски градини е платено, тези частни структури продават възмездно образователните си услуги на желаещите и реализират печалба. Ето защо, законодателят е предвидил, че частните училища и детски градини следва да заплащат съответните данъци, такси и мита, като не ги е включил в разпоредбата на чл.44,ал.7 от ЗНП.

Наред с това, нужно е да се подчертае и факта, че лицата, желаещи да откриват частни училища и детски градини в повечето случаи са регистрирани по Търговския закон търговци (от общо 118 частни детски градини и училища, открити до момента, 73 лицензодатели са търговци), които заедно с извършваната от тях стопанска дейност са и собственици на частни училища или детски градини.

Допускането на правото предвидено по чл.44, ал.7 от ЗНП и за частните училища и детски градини би създавало привилегии за търговците - лицензодатели на частни детски градини и училища пред останалите търговци и би дало възможност за същите да заобикалят и не изпълняват задълженията си по специалните финансови и данъчни закони.

Финансови и данъчни облекчения за организации, осъществяващи дейност в областта на образованието, в това число влизат и частните детски градини и училища, са предвидени не в ЗНП, а с друг закон и подзаконов акт на МС, в съответствие с поетите международни задължения на Република България - Закон за ратифициране на Споразумението за внос на предмети с образователен, научен или културен характер и на протокола към Споразумението (ДВ., бр.13 и бр.26 от 1997г) и Постановление No 87 на МС от 1998 г. за реда за прилагане на Споразумението и протокола към него (ДВ., бр.45 от 1998 г.), както и в Закона за данък върху добавената стойност / чл.9 и чл.11/.

Що се отнася до предвидената в Конституцията закрила за инвестиции и стопанската дейност на български и чуждестранни граждани и юридически лица, защитата на потребителя и неоялна конкуренция, то това е материя, уредена със специален закон - ЗЗК и не би могла да се уреди или наруши с чл.44, ал.7 от ЗНП.

Предвид изложеното, считаме, че нормите на чл.10 ал.1, чл.35, чл.37, ал.2 и чл.44, ал.4 и ал.7 не противоречат на разпоредбите, духа и принципите на основния закон на Република България.

МИНИСТЪР
 РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
 5
 ВАСИЛ МЕТОДИЕВ
 МИНИСТЪР